Både i Danmark og i det øvrige EU var interessen for parlamentsvalget i juni 1999 meget beskeden, og det ramte især de socialdemokratiske partier. En af vejene frem er en mere kvalificeret og holdningspræget Europa-debat.

Danske vælgeres interesse for Europa-Parlamentet har aldrig været særlig stor. Men at kun 50,5 pct. af vælgerne mødte op ved parlamentsvalget den 10. juni, var en negativ overraskelse. Mange politisk sagkyndige havde ventet, at stemmeprocenten i det mindste ville blive den samme som i 1994, hvor omkring 53 pct. af vælgerne mødte frem.

Baggrunden for den ringe valgdeltagelse var formentlig en kombination af en række faktorer. Noget kunne tyde på, at den megen fokusering på snyd i Europa-Kommissionen og parlamentarikernes rejseregler overskyggede de politiske budskaber i valgkampen, og at det var en af årsagerne til, at så mange vælgere blev hjemme.

Det må også konstateres, at den brede vælgerskare ikke har tillagt det større betydning, at Europa-Parlamentet i kraft af Amsterdam-traktaten har fået større indflydelse end tidligere.

Socialdemokratiets tilslutning ved parlamentsvalgene har heller aldrig været særlig stor. Partiets bedste resultat siden indførelse af det direkte valg for 20 år siden var i 1989, hvor stemmeandelen var på 23,3 pct. Her opnåede partiet - for hidtil eneste gang - 4 mandater.

Alligevel var det en skuffelse, at partiet denne gang kun opnåede 16,5 pct. af stemmerne. Det var en lille fremgang i forhold til 15,8 pct. ved valget for 5 år siden, og partiet opnåede tre mandater som ved valget i 1994. Men mange havde håbet på - og forventet - et bedre resultat.

Der var gjort et grundigt politisk forarbejde, og Socialdemokratiet var uden sammenligning det mest synlige parti under selve valgkampen.

Både den lave valgdeltagelse og den beherskede tilslutning til Socialdemokratiet bekræfter, at mange danskere fortsat er skeptiske over for EU-systemet.

Det understreger igen, at der såvel internt i partiet som i befolkningen er behov for at styrke debatten om, hvad vi kan og vil bruge EU-samarbejdet til.

Behovet bliver ikke mindre af, at vælgerne inden for en overskuelig fremtid må

forventes at skulle tage stilling til et eller flere af de forbehold, Danmark har over for EU-samarbejdet.

Hjemmearbejdet var i orden

Det politiske grundlag for valgindsatsen var kongresudtalelsen fra 1998 - "På vej mod et bedre Europa". Heri hed det, at Europa-Parlamentet skal bruges i arbejdet for socialdemokratiske mærkesager som bedre miljø, beskæftigelse, forbrugerbeskyttelse, sunde og rene fødevarer og i kampen mod svindel.

Det hed også i udtalelsen, at der skal ske en modernisering af parlamentarikernes vederlags- og godtgørelsesordninger, som bygger på gennemsigtighed, et passende vederlag og en passende omkostningsdækning.

Der blev gjort en stor indsats for at præsentere partiets mærkesager på en enkel og forståelig måde. Her kom erfaringerne fra de seneste års valgkampe partiet til gode. Omfanget af producerede kandidat-materialer slog alle rekorder ved dette valg.

Politisk blev det i valgkampen forsøgt understreget, at skillelinierne i europæisk politik er de samme som herhjemme, og at valget derfor i høj grad var et partipolitisk valg.

Alle 15 kandidater med spidskandidaten Torben Lund i spidsen førte en aktiv valgkamp. Da det midt under valgkampen stod klart, at det "gamle" Parlament ikke ville være med til at ændre medlemmernes aflønningsregler, forpligtede de socialdemokratiske kandidater sig via en såkaldt etisk kontrakt til ikke at profitere på de eksisterende regler og alene få faktiske omkostninger dækket, hvis de blev valgt.

Ikke alene kandidaterne, men også et stort antal lokale tillidsfolk og medlemmer gjorde en stor indsats. Det var i høj grad deres fortjeneste, at der trods alt også blev diskuteret politik rundt om på gader og stræder og ved mange møder. En særlig indsats blev gjort på uddannelsesinstitutionerne.

Internettet blev udnyttet bedst muligt. Bl.a. havde alle kandidater en hjemmeside, hvor interesserede kunne se deres valgoplæg og personlige data.

Både via STU og Det Faglige, Politiske Sekretariat blev der som forberedelse til valgindsatsen gennemført en række kurser for lokale politiske og faglige ressourcepersoner.

Vurdering af opstillingsreglerne

Socialdemokratiet har anvendt forskellige opstillingsregler ved de 5 direkte parlamentsvalg, der har været afholdt. Denne gang blev det besluttet, at kandidaterne skulle opstilles i 4 områder i landet, og at hvert område skulle vælge en kandidat til at

indgå i afstemningen om posten som spidskandidat. Den endelige placering blev foretaget på temakongressen i 1998.
Som bekendt opstillede de socialdemokratiske kandidater sideordnet, så det var de personlige stemmer, der blev afgørende. Af de omkring 325.000 socialdemokratiske stemmer 10. juni var over 260.000 personlige stemmer. De 3 valgte fik følgende personlige stemmetal: Torben Lund 84.208, Freddy Blak 61.703 og Helle Thorning-Schmidt 22.890.
I den interne evaluering af valget vil der blive foretaget en vurdering af, om de nuværende opstillingsregler giver partiet det optimale resultat.
Det vil også blive drøftet, hvordan partiet kan medvirke til en mere seriøs dansk Europadebat end den, der foregik under valgkampen. Den var i for høj grad præget af pressens fokusering på konflikter, personsager og indre stridigheder. Det gjaldt også for de to ellers public service-forpligtede tv-kanaler.
Men at få mere kvalitet og flere holdninger ind i den politiske debat er først og fremmest de politiske partiers eget ansvar. Det ansvar vedkender Socialdemokratiet sig.
Konservative størst i det nye Parlament
Det er en ringe trøst, men også i de fleste andre EU-lande var valgdeltagelsen lav. Både i Sverige og Finland var deltagelse endog betydeligt lavere end herhjemme, og helt i bund lå Storbritannien med en stemmeprocent på 24.
Den gennemsnitlige stemmeprocent i de 15 EU-lande blev på 49,4 pct. Det er det første valg nogensinde, hvor stemmeprocenten har været under de 50.
Ligesom i Danmark fik de socialdemokratiske partier i de fleste andre lande et noget skuffende valg. Som årsag hertil peger flere internationale politiske iagttagere på, at debatten op til parlamentsvalget mange steder var præget af indenrigspolitiske emner, og at valget derfor blev en slags midtvejsvalg for de siddende regeringer, som i langt de fleste lande er socialdemokratiske.

At de lave stemmeprocenter generelt har kostet de europæiske socialdemokratier mange
stemmer, er der almindelig enighed om blandt eksperterne.
De Europæiske Socialdemokratiers Parti (ESP) havde til valget udarbejdet et

manifest, hvori det blev slået fast, at beskæftigelsen skal stå øverst på den europæiske dagsorden.
For sammensætningen af det nye Europa-Parlament betyder valgresultatet en højredrejning. Den konservative gruppe blev for første gang større end den socialdemokratiske. PPE (konservative og kristdemokrater) fik 224 af Parlamentets 626 pladser mod hidtil 201. Socialdemokraterne (PSE) gik tilbage fra 214 til 180 pladser.
Det skal dog understreges, at de to store grupper har tradition for at indgå kompromisser, og at denne tradition må forventes videreført i de næste 5 år.